

ПРОГРАМНИЯТ ЕЗИК С

Ненко Табаков

Пламен Танов

Технологическо училище “Електронни системи”

Технически университет – София

Версия 0.4

ЛИТЕРАТУРА НЕОБХОДИМИ ПРОГРАМИ

Kernighan & Ritchie
The C Programming Language

MinGW
<http://www.mingw.org/>

Notepad++
<http://notepad-plus.sourceforge.net/>

ИСТОРИЯ НА ЕЗИКА

- Създаден през 1978 година от Денис Ричи
- C първоначално е създаден и имплементиран за UNIX операционната система
- През 1983 American National Standards Institute (ANSI) създава комитет с цел създаване на еднозначна дефиниция на езика C
- През 1988 излиза ANSI стандартът за C, наричан още “ANSI C”

ВЪВЕДЕНИЕ

Характеристики на езика C

- C е език с общо предназначение
- В езика C са дефинирани фундаментални типове за цели числа, числа с плаваща запетая и символи
- Предоставя :
  - конструкции за управление на последователността на изпълнение
  - предпроцесорна обработка
  - възможност за създаване на собствени типове данни
  - адресна аритметика

ПРИМЕР

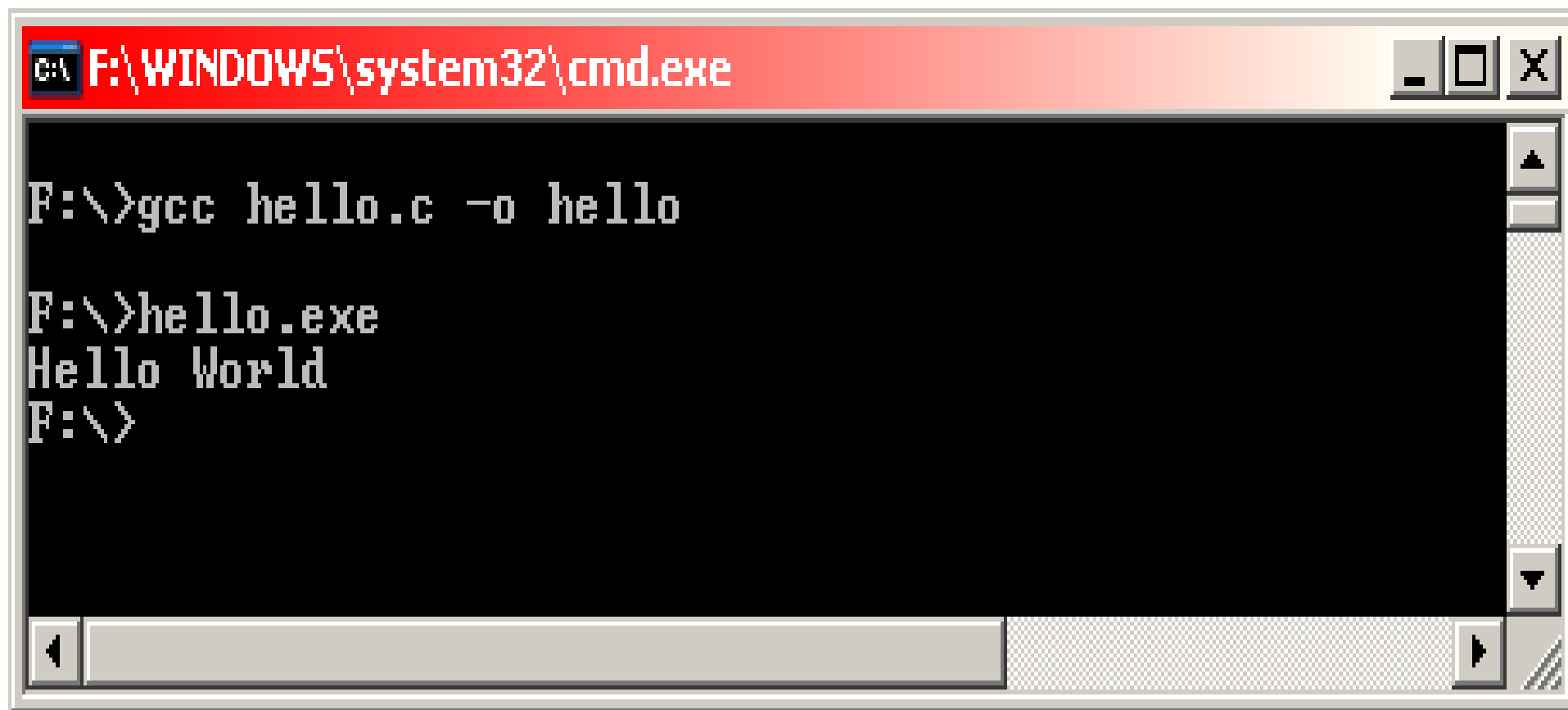
```
#include <stdio.h>

int main ()
{
    printf ("Hello world");
}
```

включва информация за библиотеката

*име на функцията
начало на програмата
извикване на функция
край на функцията*

ИЗХОД НА ЕКРАНА


```
C:\ F:\WINDOWS\system32\cmd.exe

F:\>gcc hello.c -o hello

F:\>hello.exe
Hello World
F:\>
```

The image shows a Windows command prompt window with a red title bar. The title bar text is "C:\ F:\WINDOWS\system32\cmd.exe". The window content is a black terminal with white text. The text shows the user entering the command "gcc hello.c -o hello" at the prompt "F:\>". The next line shows the user entering "hello.exe" at the prompt "F:\>". The output of the program is "Hello World" on the next line. The prompt "F:\>" is shown again on the final line. The window has standard Windows window controls (minimize, maximize, close) in the top right corner and a scrollbar on the right side.

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>

/* отпечатва таблица по Фаренхайт и Целзий
1°C = (5/9) * (1°F - 32) */

int main () {
    int fahr, celsius;
    int lower, upper, step;

    lower = 0;
    upper = 300;
    step = 20;

    fahr = lower;
    while (fahr <= upper) {
        celsius = 5 * (fahr - 32) / 9;
        printf ("%d\t%d\t\n", fahr, celsius);
        fahr = fahr + step;
    }
}
```

ИЗХОД НА ПРОГРАМАТА

0	-17
20	-6
40	4
60	15
80	26
100	37
120	48
140	60
160	71
180	82
200	93
220	104
240	115
260	126
280	137
300	148

КОМЕНТАРИ В C

коментари в C

```
/* .... */
```

```
/*  
    това е коментар  
*/
```

ОСНОВНИ ТИПОВЕ В C

- `char` – СИМВОЛЕН
- `int` – ЦЕЛОЧИСЛЕН
- `float` – ЧИСЛО С ПЛАВАЩА ЗАПЕТАЯ И ЕДИНИЧНА ТОЧНОСТ
- `double` – ЧИСЛО С ПЛАВАЩА ЗАПЕТАЯ И ДВОЙНА ТОЧНОСТ

```
int fahr;  
float celsius;
```

ЦИКЪЛЪТ `while`

```
while (условие)  
{  
    ...  
}
```

```
while (fahr <= upper)  
{  
    celsius = 5 * (fahr - 32) / 9;  
    printf ("%d\t%d\t\n", fahr, celsius);  
    fahr = fahr + step;  
}
```

ОПЕРАТОРЪТ `if`

```
if (условие)
    оператор1;
else
    оператор2;
```

```
if (c >= '0' && c <= '9') {
    printf("digit");
} else {
    printf("not a digit");
}
```

ФУНКЦИЯТА `printf`

```
printf ("низ от символи", арг1, арг2, ...)
```

`%d` – изписва целочислена стойност

`%f` – изписва реална стойност

`%c` – изписва символ

`\n` – нов ред

`\t` - табулатор

```
printf ("%d\t%f\t\n", 5/9, 5.0/9.0);
```

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>

int main ()
{
    int fahr;

    for (fahr = 0; fahr<=300; fahr = fahr + 20)
        printf ("%3d %6.1f\n", fahr, (5.0/9.0)*(fahr-32));
}
```

ЦИКЪЛЪТ `for`

```
for (инициализация; условие; стъпка)  
{  
    ...  
}
```

```
for (i = 0; i<=10; i = i + 2)  
    printf ("%d\n", i);
```

```
i = 0;  
for (; i<=10; i = i + 2)  
    printf ("%d\n", i);
```

```
for (i = 0; i<=10;) {  
    printf ("%d\n", i);  
    i = i + 2;  
}
```

ДИРЕКТИВАТА `define`

`#define` *ИМЕ* *СТОЙНОСТ*

```
#include <stdio.h>

#define LOWER 0
#define UPPER 300
#define STEP 20

int main ()
{
    int fahr;

    for (fahr = LOWER; fahr<=UPPER; fahr = fahr + STEP)
        printf ("%3d %6.1f\n", fahr, (5.0/9.0)*(fahr-32));
}
```


ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>

/* версия 1*/
int main ()
{
    int c;
    c = getchar ();
    while (c != EOF)
    {
        putchar (c);
        c = getchar ();
    }
}
```

```
#include <stdio.h>

/* версия 2*/
int main ()
{
    int c;
    while ((c = getchar ()) != EOF)
    {
        putchar (c);
    }
}
```

ИЗРАЗИ И ПРИОРИТЕТ НА ДЕЙСТВИЕ

- = – оператор за присвояване на стойност
- != – логически оператор “различно от”
- == – логически оператор “еднакво на”

```
c = getchar () != EOF
```

еквивалентно на

```
c = (getchar () != EOF)
```

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>

int main ()
{
    int c;
    int nc = 0;
    while ((c = getchar ()) != EOF)
        ++nc;
    printf ("%d\n", nc);
}
```

ОПЕРАТОРИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ

- ++ – увеличава стойността на променливата с 1
- -- – намалява стойността на променливата с 1

```
nc = 5;  
++nc;  
nc++;
```

*стойността на nc е 5
стойността на nc е 6
стойността на nc е 7*

```
--nc;  
nc--;
```

*стойността на nc е 6
стойността на nc е 5*

МАСИВИ

тип име[размер] ;

тип – тип на масива

име – име на променливата

размер – брой на елементите на масива. Елементите се броят от 0.

```
int test [3];
```

съществуват елементите:

```
test [0];
```

```
test [1];
```

```
test [2];
```

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>
/* брой цифри, празни места и други */
int main() {
    int c, i, nwhite, nother;
    int ndigit[10];
    nwhite = nother = 0;
    for (i = 0; i < 10; ++i)
        ndigit[i] = 0;
    while ((c = getchar()) != EOF)
        if (c >= '0' && c <= '9')
            ++ndigit[c-'0'];
        else if (c == ' ' || c == '\n' || c == '\t')
            ++nwhite;
        else ++nother;
    printf("digits =");
    for (i = 0; i < 10; ++i)
        printf(" %d", ndigit[i]);
    printf(", white space = %d, other = %d\n", nwhite, nother);
}
```

ФУНКЦИИ

```
тип-на-върнатата-стойност име-на-функцията (аргументи) {  
...  
}
```

- Аргументите (тип и име), ако ги има, се изреждат разделени със запетайки.
- Връщаната стойност може да бъде и `void`, т.е. функцията не връща стойност.
- Стойност се връща чрез оператор `return`; При неговото изпълнение се излиза незабавно от функцията

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>
int power(int m, int n);

/* тества функцията power*/
int main() {
    int i;
    for (i = 0; i < 10; ++i)
        printf("%d %d %d\n", i, power(2,i), power(-3,i));
    return 0;
}

/* power: повдига base на n-та степен; n >= 0 */
int power(int base, int n) {
    int i, p;
    p = 1;
    for (i = 1; i <= n; ++i)
        p = p * base;
    return p;
}
```


АРГУМЕНТИ НА ФУНКЦИИ

- Предават се само по стойност, т.е. създава се копие на променливата и функцията работи с това копие, а не с оригинала
- Когато аргумент на функция е масив, то той не се копира! Подава се адресът на първия (нулев) елемент и промените се извършват директно върху оригинала
- За да може функция да променя променливите, подадени ѝ като аргументи, а не техните копия, се използват указатели (**pointers**)

СИМВОЛНИ НИЗОВЕ

- Низовете представляват масиви от символи:
`char име[размер];`
- Последният елемент на всеки низ е символ с ASCII код 0. По такъв начин се разбира и дължината на низа - броят се символите до първия срещнат нулев.

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>
#define MAXLINE 1000 /* максимална дължина на входния ред */

int getline(char line[], int maxline);
void copy(char to[], char from[]);

/* отпечатва най - дългия входен ред*/
int main() {
    int len;          /* дължина на текуща ред */
    int max;         /* текуща максимална дължина */
    char line[MAXLINE]; /* текущ входен ред */
    char longest[MAXLINE]; /* най - дългия ред */
    max = 0;
    while ((len = getline(line, MAXLINE)) > 0)
        if (len > max) {
            max = len;
            copy(longest, line);
        }
    if (max > 0) /* имало е ред на входа */
        printf("%s", longest);
    return 0;
}
```

ПРИМЕР

```
/* getline: чете ред в s, връща дължината му */
int getline(char s[],int lim) {
    int c, i;
    for (i=0; i < lim-1 && (c=getchar())!=EOF && c!='\n'; ++i)
        s[i] = c;
    if (c == '\n') {
        s[i] = c;
        ++i;
    }
    s[i] = '\0';
    return i;
}

/* copy: копира 'from' в 'to'; предполагаме, че to е достатъчно
голям */
void copy(char to[], char from[]) {
    int i;
    i = 0;
    while ((to[i] = from[i]) != '\0')
        ++i;
}
```

ВЪНШНИ ПРОМЕНЛИВИ И ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ

- Променливите декларирани в една функция са локални (частни) за нея
- Всяка локална променлива се създава само когато функцията бъде извикана и се унищожават, след като се излезе от функцията
- Всяка такава променлива трябва да бъде инициализирана, в противен случай ще съдържа някакви ненужни данни

- В езика **C** е възможно да се дефинират външни (глобални) променливи
- Такива променливи се дефинират извън функциите и се декларират във функциите, които ще ги използват
- Декларирането става чрез оператора **extern**
- Операторът **extern** може да бъде пропуснат ако дефиницията на променливата се намира преди употребата ѝ в дадена функция

ПРИМЕР

```
#include <stdio.h>
#define MAXLINE 1000 /* максимална дължина на входния ред */

int max;             /* текуща максимална дължина */
char line[MAXLINE]; /* текущ входен ред */
char longest[MAXLINE]; /* най - дългия ред */

int getline(void);
void copy(void);
```

ПРИМЕР

```
/* отпечатва най - дългия входен ред*/
int main() {
    int len;                /* дължина на текущия ред */
    extern int max;
    extern char longest;

    max = 0;
    while ((len = getline()) > 0)
        if (len > max) {
            max = len;
            copy();
        }
    if (max > 0)            /* имало е ред на входа */
        printf("%s", longest);
    return 0;
}
```

ПРИМЕР

```
int getline() {
    int c, i;
    extern char line[]
    for (i=0; i < lim-1 && (c=getchar())!=EOF && c!='\n'; ++i)
        s[i] = c;
    if (c == '\n') {
        s[i] = c;
        ++i;
    }
    s[i] = '\0';
    return i;
}
```

```
void copy() {
    int i;
    extern char line[], longest[];
    i = 0;
    while ((to[i] = from[i]) != '\0')
        ++i;
}
```